

Kijkje in de spiegel bij slagwerkproject *L'Uomo*

In de serie Concert van de maand richt Klankwijzer de schijnwerper op concerten, presentaties en manifestaties met een opvallende artistieke invulling of een bijzondere aanleiding. In deze aflevering blikken we vooruit op het project *L'Uomo*, een muzikale uitbeelding van het menselijk wezen door de slagwerkgroep van harmonie Sint Michaël van Thorn.

TEKST: ONZE REDACTIE • FOTO'S: MARIE-JOSEE AARTS/FV MEDIA PRODUCTIES

Kunt u zich voorstellen hoe slaap klinkt? Of hoe je reuk, gehoor en smaak in muziek kunt weergeven? De compositie *L'Uomo* beeldt de veelzijdigheid van de mens muzikaal uit in vijf eigenschappen: als sociaal wezen, als waarnemer, als individu, als communicerend wezen en als wezen met een bewustzijn. Twee jaar lang zijn componist Vincent Cox, wetenschapper Tim Leufkens, dirigent Frank Marx en de slagwerkers van harmonie Sint Michaël van Thorn al met het project aan de slag. Zondag 26 januari is in theaterhotel De Oranjerie in Roermond de première.

Het menselijke brein achter de vijftig minuten durende compositie is Tim Leufkens, slagwerker en neuropsycholoog. Als onderzoeker bij Philips werkt hij aan nieuwe snuffjes op het gebied

van (mentale) gezondheid en welbevinden. Zijn wetenschappelijke achtergrond vormde al twee keer eerder de inspiratiebron voor een groot werk voor slagwerkensemble. Na *Scene Analysis* (2006) over de menselijke waarneming en *Phrenology* (2009) over de werking van het menselijk brein is *L'Uomo* (Italiaans voor de mens) de derde grote productie die de luisteraar dichterbij zijn eigen innerlijke geest brengt. Leufkens vertelt hoe hij op het idee kwam: "In mijn tijd als onderzoeker aan de Universiteit Maastricht ontwikkelde ik een introductiecursus

over psychologie. Het leek me leuk om daarin eigenschappen van de mens centraal te stellen. Toen ik de cursus klaar had, bedacht ik dat dit onderwerp misschien een interessant uitgangspunt kon zijn voor een muziekstuk. Ik kon me levendig voorstellen welke sferen, instrumenten en klanken de eigenschappen van de mens kunnen karakteriseren."

L'Uomo verklankt vijf belangrijke eigenschappen van de mens. Het eerste deel, *L'Umanitario*, schildert het sociale karakter van de mens. Deel

L'Uomo is de derde grote productie van het trio Vincent Cox, Frank Marx en Tim Leufkens (v.l.n.z.).

In de serie Concert van de maand belicht Klankwijzer bijzondere concerten of optredens met opmerkelijke cross-overs, medewerking van verrassende (professionele) solisten, gebruik van bijzondere (niet-eigen) instrumenten of een opvallende programmakeuze. Ook concerten met een zeer lange traditie, een bijzondere aanleiding of bij een opmerkelijke gelegenheid zijn welkom. Datzelfde geldt voor originele of aansprekende manifestaties om de interesse van de jeugd te wekken voor de amateurmuziek. Stuur tips voor deze rubriek naar: redactie@klankwijzer.nl.

De slagwerkgroep Sint Michiel Thom repeteert voor *L'Uomo*.

twee, *l'Osservatore*, karakteriseert de vijf zintuigen zicht, gehoor, smaak, reuk en tast. In deel 3, *l'Individualista*, wordt de individuele mens met ieder zijn eigen persoonlijkheid uitgedrukt in de vijf kenmerken openheid, consciëntieusheid (naauwkeurigheid), extravertie (naar buiten gerichtheid), altruïsme (onbaatzuchtigheid) en neuroticisme (emotionele (in)stabiliteit). In het vierde deel, *Il Conversatore*, komt de mens als communicerend wezen met taal als voertuig van de geest aan bod. *l'Introspezione* is het laatste deel waarin bewustzijnsvormen zoals hypnotherapie, waak, slaap en dood voorbij komen. Dat *Leifkens* thema's uit de psychologie als leestekst gebruikt voor muziekwerken is geen toeval. "Ik ben gepassioneerd van psychologie en neurowetenschappen en beschouw mezelf als een ambassadeur voor dit fascinerende valgebied. Ik wil mensen enthousiasmeren voor de werking van de hersenen en ze bewust maken van het menselijk gedrag. Zo begint het deel over de mens als sociaal wezen met één speler die heel vaak één noot speelt. Vervolgens bieden andere muzikanten hulp aan zodat de eenzame noot uitgroeit tot een rijk muziekstuk. Met andere woorden: mensen hebben elkaar nodig om het leven interessanter en rijker te maken. Wat is er mooier dan je passie te kunnen combineren met je grote hobby?"

L'Uomo is zowel voor de uitvoerders als het publiek niet bepaald een hapklare brok. Dat geldt ook voor het artistieke trio *Leifkens, Cox* en Marx. Probeer als componist van abstracte

onderwerpen zoals zicht, reuk of tast maar eens chocola te maken. Vincent Cox legt uit hoe dat proces verloopt. "Tim weet heel precies wat hij wil en vooral wat hij niet wil. Aan de hand van zijn ideeën zoek ik naar de juiste invulling. Dat is iedere keer weer een nieuwe uitdaging. Een voorbeeld is in deel 3 beslist het subdeel *Concienziosita* hoe nauwkeurig, hoe precies iemand is. Dat heb ik proberen weer te geven door alleen korte en precieze klanken te gebruiken. Xylofoon en marimba's spelen deadstrokes (dood maken van de klank met de mallets, red.) met verder woodblock en claves en een solo voor snare drum." Toch is *L'Uomo* geen in moottjes gehakte compositie van allerlei op zichzelf staande delen. Cox: "Zeker bij een compositie van deze lengte is het belangrijk dat het geheel bij elkaar past. De grote lijn heb ik geprobeerd over de hele compositie vast te houden. Hoewel er binnen de vijf delen contrast en veel gebeurt, is alles met elkaar verbonden. Soms door middel van bepaalde akkoorden, melodische motiefjes of door bepaalde tempi." Halverwege de directiepartituur is nog een visueel geintje verwerkt. De volledig met noten gevulde balken op de linker pagina nemen in de vorm van een driehoek af tot aan het eind van de rechter pagina alleen op de middelste balk nog één noot overblijft. *Leifkens*: "Het is gebakket in het subdeel *Gusto* (smaak, red.) van het hoofddeel *l'Osservatore* (de waarnemer, red.). De symboliek hierachter is dat we met de visuele afname van noten als het ware steeds een ingrediënt wegnemen."

Voor de compositie wordt vooral het klassieke slagwerkwarsenaal gebruikt. Melodische instrumenten zoals crotales, vibrafoon, xylofoon, marimba's, buisklokken en pauken en alle ongestemde instrumenten. Adams Muziekcentrale stelde een aantal speciaal voor de Japanse slagwerkker Kuniko Kato gemaakte instrumenten voor dit project beschikbaar. Bekende artiesten slagwerkers betraden ook zes koperblazers, een sopraan, een pianiste en een dj het podium. Beelden van de vormgever Yves Dupuits geven het publiek op kunstzinnige wijze meer houvast aan de abstractie van de klanken. Het programma wordt ingeleid door professionele medewerkers van IVY Insight, een trainings- en coachingsbedrijf dat zich voornamelijk richt op attitudes en gedrag binnen teams. De bedoeling is dat het interdisciplinaire stuk na de première op diverse podia in het land wordt uitgevoerd. Cox: "Er zijn wel vaker grote slagwerkprojecten geschreven. Maar het feit dat van zo'n persoonlijk thema als de mens wordt uitgegaan, maakt dit toch speciaal. Ook het instrumentarium en de professionele bijdragen van Yves Dupuits en IVY Insight maken het tot een totaalproject. Er zit een bredere gedachte achter, zonder beperkingen." ♦

Première *L'Uomo* door slagwerkgroep harmonie Sint Michiel Thom: zondag 26 januari, Theater De Oranjerie Roermond, 15.00 uur. De inleiding door IVY Insight start eerder. Informatie: www.harmonietom.nl.